

Spørg, rådgiv og bestil

Tarmkræftscreening som en del af årsstatus for personer med type 2-diabetes. Beskrivelse af samtalen, registrering af patienter og indhentning af skriftligt samtykke.

Indholdsfortegnelse

Introduktion	s. 3
Spørg	s. 4
Rådgiv	s. 5
Bestil	s. 7
Skriftligt samtykke	s. 8
Registrer og bestil evt. prøvesæt	s. 10

Introduktion

Dette materiale kan læses selvstændigt eller anvendes som supplement til oplæringsvideoen.

Formålet er at give et fælles og praktisk grundlag for arbejdet i projektet om tarmkræftscreening som en del af årsstatus for personer med type 2-diabetes.

Samtalen kan gennemføres af alle medarbejdere i klinikken. I vælger selv, om den indgår i årsstatussamtalen eller i forbindelse med forundersøgelsen.

Målet er, at både medarbejdere i klinikken og patienter oplever samtalen om tarmkræftscreening som en naturlig del af årsstatus for diabetes.

OBS. Spørg kun patienter i målgruppen for screening for tarmkræft. Af praktiske årsager er det defineret som personer i alderen 51-74 år.

Materialet indeholder forslag til formuleringer, som er ment som støtte og inspiration. Brug gerne jeres egne ord, så længe indhold og budskab bevares.

VIGTIGT: I projektperioden skal årsstatus for diabetes registreres med ydelseskode 0120 i journalsystemet for alle patienter, også når der er omstændigheder, der gør, at patienten ikke spørges til deltagelse i screeningsprogrammet for tarmkræft.

Spørgsmål og sparring undervejs i projektet

Vi håber, at dette oplæringsmateriale giver jer et godt grundlag for at gennemføre projektet i jeres praksis.

I er altid velkomne til at kontakte projektkoordinator Clara Lyhne Bayer, hvis I har spørgsmål eller behov for sparring undervejs.

Clara Lyhne Bayer
xxx@rm.dk
tlf. xxxx xxxx

Spørg

Som en naturlig del af samtalen spørger du patienten til deltagelse i tarmkræftscreeningsprogrammet, når det passer jer bedst.

Det kan fx være ved prøvetagning forud for årskontrollen, hvor der i forvejen stilles diabetesrelaterede spørgsmål til patienten.

Brug ord, der føles naturlige for dig – så længe meningen bevares.

Eksempler på formuleringer:

"Må jeg spørge dig: Har du indsendt prøven til screening for tarmkræft, da du blev inviteret sidst?"

"Har du indsendt afføringsprøve til screening for tarmkræft inden for de sidste to år?"

"Har du deltaget i screening for tarmkræft ved at indsende afføringsprøve inden for de sidste to år?"

Praktisk forberedelse: Åbn gerne formularen som en del af forberedelsen til mødet med patienten., så du er klar til at indtaste oplysningerne (se s. 10).

OBS: Det er ikke nødvendigt at tjekke patientens screeningsstatus i laboratoriesvar. Det er patientens eget udsagn, der registreres.

Rådgiv

Oplys patienten om sammenhængen mellem diabetes og tarmkræft. Uanset om patienten deltager i screening eller ej, informerer du om den øgede risiko.

Hvis patienten oplyser at have deltaget indenfor de sidste to år, kan du fx sige:

- *"Det er godt, at du deltager. Sundhedsstyrelsen anbefaler screening for alle mellem 50 og 74 år, og personer med diabetes har cirka 25% øget risiko for at udvikle tarmkræft."*

Hvis patienten oplyser *ikke* at have deltaget indenfor de sidste to år, kan du fx sige:

- *"Sundhedsstyrelsen anbefaler screening for alle mellem 50 og 74 år. Personer med diabetes har cirka 25% øget risiko for at udvikle tarmkræft. Screening kan hjælpe med at opdage sygdommen tidligt og finde forstadier, før de udvikler sig til kræft"*

Giv patienten mulighed for at stille spørgsmål, men fortsæt hurtigt til spørgsmål om eventuel bestilling af prøvesæt.

Rådgiv - spørgsmål

Mange patienter vil spørge, hvorfor der er en sammenhæng mellem diabetes og tarmkræft:

Svar: Der findes ingen entydig eller enkel forklaring.

Forskning tyder på, at den øgede risiko hænger sammen med et komplekst samspil mellem livsstil, genetiske faktorer og behandling. Diabetes kan medføre ændringer i kroppens sukker- og insulinniveauer, som kan påvirke tarmens miljø og bakteriesammensætning, men det er endnu ikke fuldt afklaret, hvordan – og i hvilket omfang – disse forhold bidrager til risikoen for tarmkræft.

En del patienter vil måske spørge, hvad risikoen er for at få tarmkræft:

Svar: Ca. 1 ud af 20 danskere udvikler tarmkræft i løbet af livet.

Bestil

Hvis patienten oplyser *ikke* at have deltaget i screeningen i løbet af de sidste to år, tilbyder du patienten at bestille et prøvesæt.

Prøvesættet leveres direkte til patientens postkasse i løbet af 2-4 uger.

Husk, at beslutningen er helt op til patienten - **både ja og nej er helt i orden.**

Hvis patienten ønsker et nyt prøvesæt tilsendt, bør du afdække, om patienten har oplevet symptomer, der kan være forenelige med tarmkræft. Du kan fx spørge: "*Har du inden for den seneste tid oplevet ændringer i dit afføringsmønster eller set blod i afføringen?*"

Praktisk: Nyt prøvesæt skal bestilles via projektformularen, for at klinikken kan modtage honorar.

Husk: Patienter med symptomer, der kan være forenelige med tarmkræft, skal ikke tilbydes screening, men vurderes og udredes af læge.

Symptomer:

- Blod eller spor af blod i afføringen
- Slim, eller ændring i afføringsvaner i mere end 1 måned
- Nytilkomne mavesmerter eller væggtab

Skriftligt samtykke

Uanset om patienten ønsker at deltage i screening eller ej, spørges patienten om samtykke.

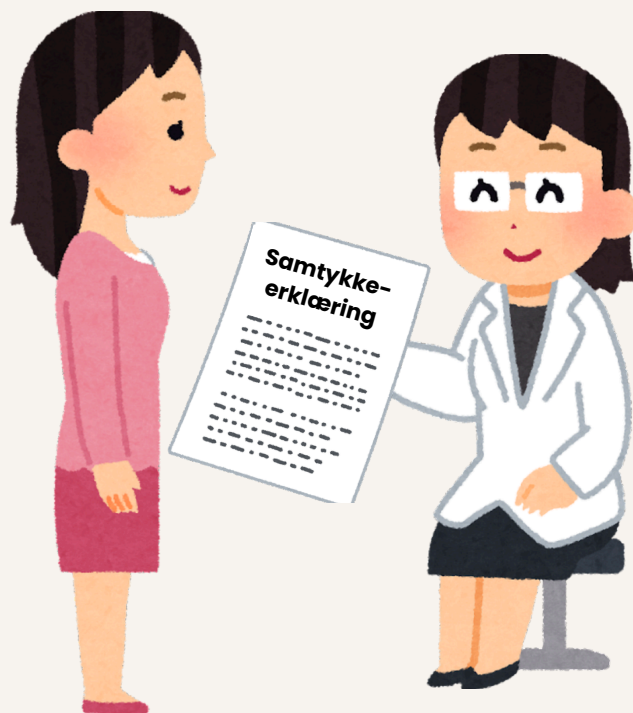
Informer patienten om, at klinikken deltager i et forskningsprojekt. Forklar, at patienten bliver spurgt om samtykke til, at oplysninger om deltagelse i screeningsprogrammet må bruges til et forskningsprojekt.

Gennemgå de væsentligste punkter fra patientinformationen med patienten, og giv patienten tid til at læse informationen igennem, inden samtykkeerklæringen underskrives.

Du kan fx sige:

“Klinikken deltager i et forskningsprojekt om screening for tarmkræft. Jeg vil derfor gerne spørge, om dine personoplysninger og oplysninger om deltagelse i screening må bruges til projektet.”

Skriftligt samtykke

For at oplyse om formål, brug af data og frivillighed kan du fx sige:

“Formålet er at undersøge, om en kort samtale om tarmkræftscreening i lægehuset kan have betydning for om patienter med type 2-diabetes vælger at deltage.

De oplysninger vi giver videre til projektet er:

- dit CPR-nummer
- at du har type 2-diabetes
- dit udsagn om din deltagelse i tarmkræftscreening
- om du ønsker at få tilsendt et prøvetagningsæt

Derudover vil forskerne indhente oplysninger om

- både denne og tidligere deltagelse i screeningsprogrammet, herunder om du har indsendt prøvesæt og eventuelle prøvesvar.

Deltagelse er frivillig, og du kan til enhver tid trække dit samtykke tilbage.

Dine oplysninger bliver ikke brugt til andet end forskning - og der er ikke nogen der fx ringer til dig”

Giv patienten tid til at læse informationen igennem og underskrive samtykkeerklæringen.

- Noter samtykke til videregivelse af oplysninger i patientens journal. sammen med oplyst screeningsstatus g evt. handling
- Giv patienten et eksemplar af patientinformation og samtykkeerklæringen med hjem.
- Den underskrevne samtykkeerklæring skal opbevares sikkert i klinikken, indtil den indsamles af forskergruppen.

Registrer og bestil evt. prøvesæt

Registrering og eventuel bestilling foregår via én online formular.

Du kan tilgå formularen ved at trykke på linket eller kopiere denne adresse og sætte ind i adresselinjen i din internetbrowser:

selvbetjening.rm.dk/rm/Login/LoginMitId?returnUrl=/rm/Opret/8da94783df402

Eller du kan indtaste den korte version: **ggr.sh/46GG**

Husk at have MitID klar; det skal anvendes ved login.

Gem evt. linket som favorit i klinikkens browsere i projektperioden, så det er let at tilgå.

Alle adspurgte patienter skal registreres i formularen.

- Hvis patienten ikke ønsker at give samtykke til forskningsprojektet, oprettes registreringen uden CPR-nummer.

Klinikken modtager honorar baseret på antal registreringer i formularen.

Husk: Alle patienter skal registreres med ydelseskode 0120 i journalsystemet, i projektperioden, uanset om de spørges til deltagelse i tarmkræftscreening.

Udfyld formularen

Årsstatus hos patienter med type 2-diabetes: tarmkræftscreening Region Midtjylland
ID: 1050300

Udfyldelse Flowoverblik

Husk at udfylde alle felter og tryk 'Send' (i nederste højre hjørne)

Dato
05-05-2026

Spørgsmål:
Har patienten indsendt afføringsprøve til screening for tarmkræft inden for de seneste 2 år? *
(efter patientens udsagn)
 Ja Nej

Ønsker bestilling af nyt prøvekitt? *
 Ja Nej

Har patienten symptomer på tarmkræft? *
 Ja Nej

Patienten har givet skriftligt samtykke til deling af data til forskningsbrug *
 Ja Nej

Personoplysninger

Fornavn * Efternavn *

CPR-nummer * Alder *

Udfyldt af
Vælg din lægeklínik fra listen *

Indeholder ydernumre der kan anmode om prøvekitt

Svar på spørgsmålene:

- Har patienten indsendt afføringsprøve til screening for tarmkræft inden for de seneste 2 år? (efter patientens udsagn) (ja/nej)
- Ønsker patienten bestilling af nyt prøvesæt? (ja/nej)
- Har patienten symptomer på tarmkræft? (ja/nej) hvis "ja" kan der ikke bestilles prøvesæt. Patienten bør i stedet vurderes og udredes af læge.
- Patienten har givet skriftligt samtykke til deling af data til forskningsbrug (ja/nej)

Hvis patienten har givet samtykke indtastes: Fornavn, Efternavn og CPR-nummer.

Bemærk: Det er muligt at bestille et nyt prøvesæt uden at give samtykke til forskning.

Kliniknavn: Vælg kliniknavn i rullelisten

Tryk på

Håndtering af bestilling af nyt prøvesæt

Afdeling for Folkeundersøgelser modtager besked om alle patienter, hvor der er registreret "ja" til nyt prøvesæt.

- Hvis patienten har indsendt prøve inden for de sidste to år, modtager patienten besked i sin digitale postkasse om at screening på nuværende tidspunkt ikke er relevant.
- Hvis patienten ikke har deltaget inden for de sidste to år, sendes et nyt prøvesæt til patientens folkeregisteradresse inden for 2–4 uger.